

پیشنهاد انجمن حمایت از حقوق کودکان در نامه‌ای به رئیس‌جمهور

سامانه محرمانه برای کودکان آزار دیده

به دنبال انتشار گزارش روزنامه هم‌میهن درباره تعرض یک معلم به دانش‌آموزان مدرسه‌ای در شهرری، انجمن حمایت از کودکان نامه‌ای سرگشاده خطاب به رئیس‌جمهور نوشت و درخواست کرد که اقدامات لازم برای ارتقای سلامت و امنیت روانی کودکان در محیط‌های آموزشی کشور صورت گیرد.

«ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران جناب آقای دکتر مسعود پزشکیان

با سلام و احترام انجمن حمایت از حقوق کودکان به‌عنوان نهادی مدنی و غیردولتی که مأموریت خود را در پاسداری از حقوق و منافع عالی‌ه‌ی کودکان و نوجوانان ایران عزیز تعریف کرده است، بدین‌وسیله مراتب نگرانی عمیق خود را نسبت به گزارش‌های متعدد منتشرشده درباره‌ی آزارهای جسمی و جنسی کودکان در محیط‌های آموزشی و مراکز نگهداری، به‌ویژه در برخی از مدارس کشور، اعلام می‌دارد.

بی‌تردید، وقوع چنین حوادث تلخی سلامت جسمی و روانی کودکان را به‌طور جدی تهدید کرده و اعتماد والدین، خانواده‌ها و جامعه به نظام آموزشی کشور را خدشه‌دار می‌سازد. فضای آموزشی باید محیطی امن، پرورش‌دهنده و حمایتگر برای کودکان باشد، اما وقایع اخیر نشان از نبود نظارت مؤثر، فقدان آموزش‌های تخصصی برای کارکنان آموزشی، همچنین فقدان سامانه‌ای کارآمد برای شنیدن صدای کودکان آسیب‌دیده و حمایت از آنان دارد.

مطابق قوانین داخلی و اسناد بین‌المللی، از جمله قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب سال ۱۳۸۱، قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب سال ۱۳۹۹ و کنوانسیون حقوق کودک، مصادیق کودک‌آزاری و سوءرفتار به صراحت تبیین و جرم‌انگاری شده است. ماده‌ی ۳ قانون سال ۱۳۹۹ وضعیت‌های مخاطره‌آمیز از جمله آزارهای جسمی، روانی و جنسی را مستوجب مداخله و حمایت قانونی دانسته و ماده‌ی ۳۴ کنوانسیون نیز دولت‌های عضو را موظف به حمایت از کودکان در برابر هرگونه بهره‌کشی و سوءاستفاده‌ی جنسی می‌سازد. از این رو این انجمن ضمن درخواست قاطعانه برای اجرای کامل و مؤثر قوانین حمایتی موجود، پیشنهادهای خود را جهت ارتقای امنیت و سلامت کودکان در محیط‌های آموزشی کشور به شرح زیر ارائه می‌کند:

۱ ایجاد سامانه‌ی ملی گزارش‌دهی محرمانه برای دریافت گزارش‌های مربوط به آزارهای جسمی، روانی و جنسی از سوی دانش‌آموزان، خانواده‌ها، معلمان و سایر افراد مرتبط.

۲ اجرای دوره‌های آموزشی اجباری برای معلمان و کارکنان مدارس در زمینه‌ی مهارت‌های ارتباط مؤثر با کودک، شناسایی نشانه‌های آزار، کنترل هیجانات، پیشگیری از کودک‌آزاری و آشنایی با حقوق کودک.

۳ گنجاندن آموزش حقوق کودک و مهارت‌های خودمراقبتی در برنامه‌ی درسی مدارس با هدف افزایش آگاهی و توانمندسازی کودکان و نوجوانان

۴ تأمین حمایت‌های حقوقی، روانی و اجتماعی فوری برای کودکان آسیب‌دیده از طریق تیم‌های تخصصی مشاوره، مددکاری و حمایت در مناطق آموزشی.

۵ ایجاد بانک اطلاعاتی از آزارگران جنسی کودکان با هدف جلوگیری از تکرار وقوع جرم و ممانعت از اشتغال افراد دارای سابقه‌ی سوءرفتار در مراکز مرتبط با کودکان.

ما بر این باوریم که صیانت از امنیت و کرامت کودکان، ضامن شکل‌گیری آینده‌ای روشن، پایدار و انسانی برای ایران خواهد بود. از جنابعالی تقاضا داریم با عنایت ویژه به این مسئله‌ی بنیادین، دستور فرمایید تا اقدامات فوری، مؤثر و نظام‌مند از سوی وزارت آموزش و پرورش و دیگر نهاد‌های ذی‌ربط در راستای حفاظت از حقوق کودکان در برابر خشونت‌های پنهان ولی مخرب، در دستور کار قرار گیرد. انجمن حمایت از حقوق کودکان آمادگی کامل خود را برای همکاری در زمینه‌های آموزشی (حقوق کودک و خودمراقبتی)، مشاوره‌ای، حقوقی و مددکاری اعلام می‌دارد.»

روزهای فاجعه‌بار کمبود کمک‌های بشردوستانه

گزارشی در باره آینده مردم
کشورهایی که درگیر بحران جنگ‌اند

عکس: Claire Harbage/NPR

پیش‌بینی می‌شود سال ۲۰۲۵ هم به همین اندازه چالش برانگیز باشد، میلیون‌ها نفر در سال ۲۰۲۴ بدون کمک باقی‌ماندند و پیش‌بینی می‌شود این روند در ۲۰۲۵ ادامه یابد.

با وجود تلاش‌های گسترده بشردوستانه، بیش از ۸۲ میلیون نفر در سال ۲۰۲۴، کمکی را که در برنامه‌ریزی بشردوستانه آن سال برایشان در نظر گرفته شده بود، دریافت نکردند. به بیان دیگر، تنها ۵۹ درصد از نیازهای بشردوستانه‌ای که دفتر هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل (OCHA) در تمام برنامه‌ها هدف‌گذاری کرده بود، پوشش داده شده است. این موضوع علاوه بر کمبود بودجه، ناشی از فقدان دسترسی به برخی مناطق به‌دلیل ناامنی، شرایط دشوار لجستیکی، موانع اداری و برخی دولت‌هایی است که عمداً کمک‌های بشردوستانه را محدود یا ایزاری می‌کنند.

پیامدهای عینی این وضعیت برای جمعیت‌های آسیب‌دیده، غیرقابل اندازه‌گیری است. بعضی آمار مهم عبارتند از: تا اواسط سال ۲۰۲۴، بیش از ۱۰۰ میلیون نفر از دسترسی به خدمات ضروری آب، بهداشت و نظافت محروم بودند. ۱۲۰ میلیون نفر به اجبار آواره شدند؛ افزایشی که برای دوازدهمین سال متوالی ثبت شده است. طی پنج سال گذشته تعداد افرادی که در داخل کشور خود (عمدتاً به‌دلیل درگیری) آواره شده‌اند، تقریباً ۵۰ درصد افزایش یافته است.

برای سال ۲۰۲۵، دفتر سازمان ملل متحد برای هماهنگی امور بشردوستانه (OCHA) تخمین می‌زند که ۳۰۵ میلیون نفر به کمک و حمایت بشردوستانه نیاز دارند؛ عددی که طی پنج سال، بیش از دوبرابر شده است. این بخش از سازمان ملل هدف‌گذاری کرده تا به ۱۸۹ میلیون نفر از آن‌ها در اولویت کمک‌رسانی شود. برای این منظور، ۴/۴ میلیارد دلار آمریکا مورد نیاز است. OCHA یادآور می‌شود که این مبلغ تنها کمتر از دو درصد از هزینه‌های نظامی جهانی یا حدود چهار درصد سود خالص بخش بانکی جهان است.

از شرق اروپا تا جنوب آفریقا

کاهش مستمر بودجه‌های کمک بشردوستانه و توسعه‌ای، روندی نگران‌کننده است. سازمان ملل در گزارشی نوشته، در سال ۲۰۲۵ تصمیم‌های سیاسی که اجتناب‌ناپذیر هم نیستند، این سازمان را وادار خواهند کرد که بین نیازهای بشردوستانه اولویت‌گذاری کنند؛ به قیمت رها کردن بسیاری دیگر.

به گفته این گزارش، مردم غیرنظامی بهای اصلی بحران‌ها را می‌پردازند، به‌ویژه وقتی قوانین بین‌المللی انسانی رعایت نمی‌شود. سال ۲۰۲۴ مملو از نقض‌های قوانین بشردوستانه و حملات کورکورانه به غیرنظامیان، کارکنان و زیرساخت‌های بشردوستانه بود. در غزه، سودان و مناطق دیگر، کمک‌های بشردوستانه مسدود یا ایزاری شدند؛ به‌طوری‌که کار سازمان ملل را تقریباً غیرممکن کردند.

در سال ۲۰۲۵، بالاترین میزان نیازهای بشردوستانه در آفریقای شرقی و جنوبی با ۸۵ میلیون نفر نیازمند است، بحران سودان به‌تنهایی ۳۵ درصد از این نیازها را شامل می‌شود؛ یعنی ۳۰ میلیون نفر در سودان که بی‌سابقه است. در خاورمیانه و شمال آفریقا، ۵۹ میلیون نفر نیازمندند. سوریه همچنان بیشترین تعداد نیازمندان را دارد و وضعیت سرزمین‌های اشغالی فلسطین، به‌ویژه غزه، بسیار فاجعه‌بار است. در آفریقای غربی و مرکزی، ۵۷ میلیون نفر نیاز فوری دارند. بزرگ‌ترین افزایش در چاد، به‌دلیل ورود آوارگان از سودان است. ۵۵ میلیون نفر در آسیا و اقیانوسیه از جمله ۳۰ میلیون نفر در افغانستان و ۳۴ میلیون نفر در آمریکای لاتین و کارائیب با بحران‌های بشردوستانه مواجه‌اند. در اروپا، نزدیک به ۱۳ میلیون نفر در اوکراین یعنی ۳۶ درصد جمعیت - به کمک نیاز دارند.

در میانمار در سال ۲۰۲۵، ۱۹/۹ میلیون نفر یعنی تقریباً یک‌سوم جمعیت، نیازمند کمک هستند. با وجود افزایش نیازها، برنامه ملی بشردوستانه تنها هدف کمک‌رسانی به ۵/۵ میلیون نفر را در نظر گرفته است. اگر تا پایان سال تنها ۲۵ درصد بودجه این برنامه تأمین شود، نهادهای بشردوستانه حوزه تغذیه تخمین می‌زند که فقط خواهند توانست به ۱۶۰ هزار نفر آواره داخلی کمک کنند (۵۴ درصد از هدف‌گذاری شده). افراد بدون تابعیت، آوارگان بازگشته و سایر آسیب‌دیدگان هیچ حمایتی دریافت نخواهند کرد. جمهوری آفریقای مرکزی، چاد، جمهوری دموکراتیک کنگو، سرزمین‌های اشغالی فلسطین، سومالی و سودان بیش از ۲۰ سال است که با نیازهای مداوم بشردوستانه مواجه‌اند.

زنان، بحران و خشونت

دو سال از آغاز جنگ داخلی بین نیروهای مسلح سودان (SAF) و نیروهای پشتیبانی سریع (RSF) در ۱۵ آوریل ۲۰۲۳ می‌گذرد و اکنون سودان بزرگ‌ترین بحران انسانی جهان است و زنان و دختران چپه‌بیشترین هزینه‌پردازان هستند. بیش از ۳۰ میلیون نفر، معادل ۶۴ درصد جمعیت، به کمک نیاز دارند.

بیش از ۱۲ میلیون نفر در داخل و خارج از سودان آواره شده‌اند که بیش از نیمی از آن‌ها زنان و کودکانند و هنوز مذاکرات صلح آغاز نشده است. جنگ در سودان به‌طور غیرمتناسبی زندگی زنان را نابود کرده است. میلیون‌ها نفر آواره شده‌اند، درآمد‌های خود را از دست داده‌اند، در معرض سطوح فزاینده خشونت‌های مبتنی بر جنسیت قرار گرفته‌وه به‌گرسنگی شدید دچار شده‌اند.

آنطور که گاردین گزارش داده، خشونت مبتنی بر جنسیت و سوءاستفاده جنسی، افزایش نگران‌کننده‌ای داشته است. در کمتر از دو سال، تعداد افرادی که در معرض خطر خشونت‌های مبتنی بر جنسیت قرار دارند، بیش از سه‌برابر شده است. در حالی که موارد همچنان زیاد گزارش نمی‌شوند و خدمات در حالت توقف قرار دارند، در سال ۲۰۲۴، درخواست برای خدمات خشونت‌مبتنی بر جنسیت در سودان نسبت به سال قبل ۲۸۸ درصد افزایش یافته است. بی‌ثباتی اقتصادی زنان، آن‌ها را بیشتر در معرض خشونت مبتنی بر جنسیت قرار می‌دهد؛ با فروپاشی کسب‌وکارهای زنانه، اختلالات

فرصت‌های آینده‌شان محدود می‌شود. حدود ۱۱۲ میلیون دختر در سن مدرسه در سطح جهان تحت تأثیر بحران‌ها قرار دارند. در مناطق بحران‌زده، ۵۴ درصد از دختران از تحصیل محروم‌اند؛ که دوبرابر میانگین جهانی است.

آنطور که گزارش بخش زنان سازمان ملل می‌گوید، با وجود شواهدی که نشان می‌دهد برنامه‌ریزی بشردوستانه مبتنی بر برابری جنسیتی بازدهی بالایی دارد - به‌طور میانگین ۸ دلار به‌ازای هر یک‌دلار سرمایه‌گذاری - اما بودجه خدمات حیاتی مانند بهداشت باروری و محافظت در برابر خشونت مبتنی بر جنسیت، بسیار کمتر از حد نیاز است. در سال ۲۰۲۴، بودجه اختصاص‌یافته برای محافظت در برابر خشونت مبتنی بر جنسیت، تنها ۱/۳ درصد از کل بودجه‌های دریافت‌شده برای طرح‌ها و درخواست‌های پاسخ بشردوستانه را تشکیل می‌داد. بخش جهانی مقابله با خشونت مبتنی بر جنسیت، تنها ۳۲ درصد از بودجه مورد نیاز خود را دریافت کرد. اگرچه این رقم همچنان پایین است، اما نسبت به ۲۶ درصد در سال ۲۰۲۳، بهبودی قابل توجهی داشته است.

۲۰۲۵ و بحران انسانی

سال ۲۰۲۴ سالی سخت و طاقت‌فرسا بود. تعداد درگیری‌های مسلحانه به بالاترین حد خود رسید و مرگ و زنج بسیاری را در پی داشت، در حالی که بیشترین فشار بر دوش غیرنظامیان بود. طبق گزارش سازمان ملل، این سال همچنین مرگبارترین سال ثبت‌شده برای کارکنان بشردوستانه بود. افزون بر درگیری‌ها، بحران‌های اقلیمی، بهداشتی، اقتصادی و سیاسی هم وضعیت را وخیم‌تر کردند؛ در حالی که منابع موجود برای پاسخ به نیازهای بشردوستانه در حال کاهش است. این سازمان می‌گوید، باتوجه به اینکه

جنگ در غزه تأثیرات ویرانگری بر زندگی زنان فلسطینی داشته است. زنان باردار و مادران با کمبود شدید خدمات بهداشتی، دارو، مراقبت‌های زایمان و تغذیه مواجه‌اند. دسترسی به خدمات بهداشتی زنان از جمله کمتری دارند و بیشتر مردم نتوانند به کمک‌های مورد نیازشان دست پیدا کنند. زنانی که در شرایط بحرانی زندگی می‌کنند، با شدیدترین نابرابری‌های جنسیتی روبه‌رو هستند؛ از جمله دسترسی محدود به تصمیم‌گیری، آموزش، اشتغال، خدمات بهداشت جنسی و باروری، همچنین خطر بالاتر خشونت‌مبتنی بر جنسیت. زنان در مناطق درگیری، استقلال مالی کمتری دارند و بیشتر در معرض خشونت شریک‌زندگی خود قرار دارند؛ از جمله سوءاستفاده جسمی، عاطفی و جنسی. از میان ۳۸۶۶ مورد تأییدشده خشونت جنسی مرتبط با درگیری در سال ۲۰۲۳ - که نسبت به سال قبل ۵۰ درصد افزایش داشته است - ۹۵ درصد قربانیان زنان و دختران بوده‌اند.

درگیری‌های طولانی مدت، شوک‌های اقلیمی و بحران‌های جهانی سلامت، باعث افزایش چشمگیر ناامنی غذایی شده‌اند؛ به‌ویژه در میان زنان ۶۰ درصد از افراد دچار ناامنی غذایی مزمن رازنان و دختران چپه‌تشکیل می‌دهند. هر روز، بیش از ۵۰۰ زن و دختر چپه در مناطق بحرانی به‌دلیل عوارض قابل پیشگیری بارداری و زایمان جان خود را از دست می‌دهند. دختران در مناطق درگیر بحران و جنگ، ۲/۵ برابر بیشتر از پسران از تحصیل بازمی‌مانند و